

College van B&W en leden van de Gemeenteraad van de
Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Kerkplein 2,
3941 HV Doorn

[Verzonden per email]

Doorn, 24 februari 2020

Betreft: Advies Afwegingskader “Energie in Landschap”

Geachte leden van het College en van de Gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug,

Met dit schrijven delen wij graag met u ons advies voor het Afwegingskader “Energie in Landschap” dat van toepassing is voor duurzame energieopwekking met windmolens en zonnepanelen.

De duurzaamheidsraad onderschrijft de noodzaak om ook in onze gemeente voldoende schone energie op te wekken en om de noodzaak om het bijzondere landschappelijk karakter en de ecologische kwaliteit te beschermen. Het afwegingskader is daarin een belangrijk instrument en dient zo ingericht te worden, dat dat de initiatiefnemers (particulieren, boeren, landgoederen en bedrijven) niet worden afgeschrikt door complexe regels met grote financiële gevolgen en tegelijkertijd de hoeveelheid hernieuwbare energieopwekking wordt gemaximaliseerd. Dit om 0,24Twh op te wekken in 2035, een doelstelling van onze gemeente.

De duurzaamheidsraad vindt dat het afwegingskader op dit moment nog geen goede balans heeft tussen de schaal van de initiatieven en het eisenpakket van het afwegingskader. Als illustratie onderstaand voorbeeld voor zon. Kleine zonnenvelden initiatieven worden in het kader al grootschalig genoemd bij >50 m², dat is de grootte van het kleine doelgebied op een voetbalveld en is een half promille in vergelijking met de 110.000 m² zonneweide in Cothen. De duurzaamheidsraad adviseert om meerdere categorieën van omvang te hanteren (klein, middel, groot, zeer groot) waarbij bij toenemende omvang aan een toenemend aantal criteria uit het kader wordt getoetst. Klein kan dan bijvoorbeeld met lichte vergunning gerealiseerd worden (en dient wel aan wettelijke eisen te voldoen). Zie de onderstaande tabel.

Tabel voorbeeld meer eisen bij grotere omvang zon.

ZON						
Omvang initiatief oppervlakte	Kwalificatie	Meervoudig grondgebruik	Draagvlak omgeving	Ecologische kwaliteit	Inpassing landschap	Aansluiting RES
< 5000m ²	Klein	X	X	X	V	V
5000-15.000	Middel	X	X	V	V	V
15.000 – 50.000	Groot	X	V	V	V	V
> 50.000	Zeer groot	V	V	V	V	V

Tabel voorbeeld meer eisen bij grotere omvang wind.

WIND						
Omvang initiatief masts hoogte	Kwalificatie	Meervoudig grondgebruik	Draagvlak omgeving	Ecologische kwaliteit	Inpassing landschap	Aansluiting RES
< 20 m	Klein	X	X	X	X	V
20-50	Middel	X	V	V	V	V
50-100	Groot	V	V	V	V	V
> 100	Zeer groot	V	V	V	V	V

In de vier genoemde ‘gemeentelijke uitgangspunten voor energielandschappen (knock-out criteria)’ is sprake van een ‘Nee, tenzij-lijst’. De duurzaamheidsraad vindt dat ook niet geconserveerde vuilstortplaatsen op deze lijst thuishoren. Indien op te saneren stortplaatsen zonnepanelen geplaatst worden is het vrijwel zeker dat deze de komende 25 jaar niet aangepakt gaan worden. Wij vinden dat die vuilstortplaatsen eerst gesaneerd

moeten worden en dat pas daarna panelen geplaatst kunnen worden, waarbij de sanering medegefinancierd kan worden met de toekomstige opbrengsten van de zonnepanelen.

De afweging in STAP 2 kent een aantal met percentage van weging aangegeven onderdelen. De duurzaamheidsraad vindt dat het percentage van 10% voor “het doel van de opwekking en de aansluiting op de RES” te laag is; dit is immers de reden om energie op te wekken. Overigens is het onduidelijk wanneer een plan door kan gaan: bij meer dan 50% score of dient altijd de volle 100% gehaald te worden?

In de knock-out criteria én in stap 2 hanteert de gemeente een ondergrens van 50% financiële participatie, waarbij meer participatie leidt tot een positievere afweging. Het lijkt dat een van de middelen om lokaal draagvlak te creëren, een zelfstandig doel is geworden. De duurzaamheidsraad vindt daarom dit percentage (te) hoog.

Het afwegingskader stelt: “In Utrechtse Heuvelrug geven we de voorkeur aan meervoudig grondgebruik.” Hoewel de duurzaamheidsraad hier sympathiek tegenover staat moet opgepast worden dat het niet een belemmering voor projecten wordt, vooral bij zonnevelden.

De duurzaamheidsraad ziet geen toegevoegde waarde in de voorziene taak van de gemeente om de financiële kwaliteit (de business case) van een energieopwekkingsplan te beoordelen. En hoewel de duurzaamheidsraad onderschrijft dat het zinvol is om hoogwaardige zonnepanelen te eisen, is het vragen om een LCA is daarvoor niet het meeste geëigende middel; initiatiefnemers kunnen beter om de hoogste kwaliteit duurzaamheidscertificering vragen (<https://www.zonnepanelengids.com/informatie/keurmerken-en-certificaten/>).

Met betrekking tot de burgerparticipatie bij de voorbereiding van dit afwegingskader het is het goed te realiseren dat slechts een kleine groep burgers op de (een van de) avonden, aan de hand waarvan dit kader is opgesteld, aanwezig was en deze groep geen representatieve afspiegeling vormde van onze gemeente.

Concluderend is de duurzaamheidsraad blij verheugd dat er een afwegingskader is opgesteld waarin geborgd wordt dat het unieke landschap van de Utrechtse Heuvelrug behouden blijft terwijl er toch voldoende opwekking van energie kan plaatsvinden. Het kader geeft weinig objectieve criteria en zware knock-out criteria. De ecologie dient daarbij minimaal het huidige niveau te behouden. Om te voorkomen dat er een afschrikwekkende hoeveelheid eisen en regels worden gesteld, dienen elementen die elders in wetten of codes zijn geregeld (bijvoorbeeld natura 2000) niet in het afwegingskader te worden opgenomen, verwijzing daarnaar is afdoende. Gezien het karakter van ons kleinschalig landschap verdient het voorkeur kleine initiatieven zoveel mogelijk te ontzien in relatie tot regels en vergunningen.

Met vriendelijke groet,
Namens de duurzaamheidsraad,

Voorzitter.

Over de DuurzaamheidsRaad

Op 28 oktober 2016 heeft het college van B&W van UH de Duurzaamheidsraad ingesteld als onafhankelijke adviesraad. De Duurzaamheidsraad adviseert, gevraagd en ongevraagd, op strategisch en tactisch niveau, het college van B&W en de gemeenteraad en inzake duurzaamheid. Het doel van de Duurzaamheidsraad is het bevorderen en versnellen van duurzaamheid in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de implementatie ervan.